

Sjöbod vid Åkerö by

Antikvarisk medverkan vid renovering av sjöbod vid Åkerö by, Rådmansö socken, Norrtälje kommun, Uppland, Stockholms län

Albin Uller
Rapport 2011:61

Sjöbod vid Åkerö by

Antikvarisk medverkan vid renovering av sjöbod vid Åkerö by, Rådmansö socken, Norrtälje kommun, Uppland, Stockholms län

Albin Uller
Rapport 2011:61

Rapporten finns i PDF-format på adressen
www.stockholmslansmuseum.se

Sickla Industriväg 5B, 131 54 Nacka
Tel 08-586 194 00 Fax 08-32 32 72
Webb: stockholmslansmuseum.se

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum
Framsida: Sjöboden efter renovering. Fotograf Albin Uller 2011. Lp20111703

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133

Nacka 2011

Innehåll

Sammanfattning av åtgärder	7
Administrativa uppgifter	7
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	8
Utförda åtgärder	9
Avvikelser från arbetshandlingar	20
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	20

Sammanfattning av utförda åtgärder

Sjöbodens rötskadade timmerstomme har renoverats och boden har rätats upp.

Administrativa uppgifter

Objekt:	Sjöbod på fastighet Åkerö 7:40
Socken:	Rådmansö
Kommun:	Norrtälje
Landskap:	Uppland
Arbetshandlingar:	Nordsjö Bygghantverk AB
Länsstyrelsens beslut:	dnr 434-10-14364
Vårt dnr:	2011:120
Byggherre/beställare:	Lennart Jansson
Entreprenörer:	Nordsjö Bygghantverk AB
Antikvarisk medverkan:	Stockholms läns museum genom Albin Uller
Byggnadstid:	Augusti – November 2011
Antikvarisk slutbesiktning:	2011-11-09

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Sjöboden som är belägen på Rådmansö i anslutning till Åkerö by tillhör fastigheten Åkerö 7:40. Boden är placerad nära vattnet på samfällt ägd mark och är således allmänt tillgänglig. Strax söder om sjöboden återfinns en snarlik bod som invändigt har årtalet 1824 angivet. Båda sjöbodarna återfinns på den häradsekonomiska kartan från 1901-1906 men syns inte på Generalstabskartan från 1879. Däremot är sjönära bebyggelse som överensstämmer med bodarnas placering synlig på storskifteskartan från 1769.

Bodarnas ålder går inte att fastställa med säkerhet utifrån kartmaterialet och med största sannolikhet är de yngre än de först markerade byggnaderna på storskifteskartan. Årtalet 1824 som finns återgivet invändigt i den södra boden är troligtvis korrekt. Bodarna kan dock innehålla material som är äldre än så.

Sjöboden före renovering. Foto Albin Uller 2011. Lp20111693.

Utförda åtgärder

Timmerstommen

Sjöboden är en sk gavelbod med utskjutande svale över ingången som vilar på långfasadernas knutskallar. Stommen som är ovanligt vältimrad för hustypen är av odymlad gran. Knutarna är gjorda halvt i halvt utan hak och den bakre gaveln har avkapade knutskallar. De nya timmervarven har fått samma typ av knutar som de gamla och de nya skallarna på den bakre gaveln har sågats av och knutarna har säkrats med spik samt fått nya knutbrädor. Den främre gavelns knutskallar har lagats där det ursprungliga timret är bevarat.

Timmerstommen som bitvis uppvisade stora rötskador har bytts ut eller lagats i där det varit möjligt. De trapetshuggna syllarna har en högre stighöjd än de övriga varven och mätte 16cm på undersidan och 13cm på översidan. Hela syllramen är ny med samma mått och stighöjder som den ursprungliga.

De hål som återfanns i den bakre gavelns fasad har för tolkningens skull tagits upp på nytt där timret är ersatt. Golvets halvklovor som vilar på ett yttre underliggande bjälklag har återanvänts. Följarna som fanns invändigt har ersatts med nya samt kompletterats med nya i de bakre hörnen. Dörrsvärden har ersatts med nya som har samma trekantiga infästningar i timret som de gamla.

De hörnstenar som sjöbodens bakre del vilade på har säkrats upp och höjts då boden hade satt sig och börjat luta ut mot sjön.

De nya timmervarven har bilats med rakeggad yxa för att ytan skall överensstämma med det ursprungliga timret. Pga tillgång och hållbarhetsskäl är det nya timret av furu istället för gran. Renoveringen av timmerstommen har utförts inomhus i verkstad i Harbo.

Taket

Taket med sitt enkupiga lertegel vilandes på brädtak lyftes tillsammans med gavelröstena av i sin helhet och förvarades i en lada under arbetet med timmerstommen.

Den bakre gaveln innan renoveringen. Här syns tydligt de kvadratiska hålen samt golvet med dess bjälklag. Foto Albin Uller 2011. Lp20111694.

Den bakre gaveln efter renoveringen. Nya hål har tagits upp och golvet har återplacerats. Foto Albin Uller. Lp20111705.

Sjöbodens entréside innan renovering. Här syns skallarnas och fasadernas skador tydligt. Foto Albin Uller 2011. Lp20111701.

Sjöbodens entréside efter renovering. Foto Albin Uller. Lp20111708.

Sjöbodens entrésida innan renovering. Foto Albin Uller 2011. Lp20111699.

Sjöbodens entrésida efter renoveringen. Här syns de lagade knutskallarna och ett av de nya dörrsvärden. Foto Albin Uller 2011. Lp20111707.

Sjöbodens interiör innan renovering. Här syns de tillfälliga uppstagningar som gjorts tidigare samt märkningen av timmerstommen innan nedplockning. Foto Albin Uller 2011. Lp20111698.

*Sjöbodens interiör efter renovering. Här syns det återplacerade golvet samt de nya följarna.
Foto Albin Uller. Lp20111711.*

Nedan följer bilder tagna av hantverkarna under renoveringen av timmerstommen samt av och återmontering av taket.

Avvikelser från arbetshandlingar

Inga avvikelser från arbetshandlingarna förekom.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Renoveringen utfördes i enlighet med gällande arbetshandlingar och tillstånd. Tillkommande och fortlöpande åtgärder genomfördes under fortlöpande dialog med länsstyrelsen. Sammantaget har renoveringen utförts med god hänsyn till sjöbodens kulturhistoriska värden.